

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ, СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ І МИСТЕЦТВА
КАФЕДРА ОБРАЗОТВОРЧОГО
ТА ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА

ТРАДИЦІЇ ТА НОВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО МИСТЕЦТВА

Збірник матеріалів
VII Всеукраїнської науково-практичної конференції

23 квітня 2021 року

Черкаси – 2021

УДК 7.05:378

ББК 74:85

Т 65

Традиції та новітні технології у розвитку сучасного мистецтва:

Збірник матеріалів VII Всеукр. наук.–практ. конф., Черкаси, 23 квітня 2021 р.
/ Упоряд. Л. І. Полудень, Ф. А. Гонца. Черкаси: Видавець Третяков О. М.,
2021. 264 с.

ISSN: 2616-2504 (Online)

ISSN: 2616-2490 (Print)

Збірник матеріалів VII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Традиції та новітні технології у розвитку сучасного мистецтва» включає доповіді учасників конференції, які публікуються в авторській редакції. В матеріалах збірника висвітлено актуальні питання дослідження впливу сучасних тенденцій мистецтва на реалізацію митця як особистості, проблеми в образотворчому мистецтві та дизайні, визначення ролі традицій у розвитку образотворчого мистецтва та дизайну, сучасний художній процес та соціокультурні пріоритети сьогодення, психолого-педагогічні засади ефективної організації навчальної та наукової діяльності студента у вищому навчальному закладі.

ББК 74:85

УДК 7.05:378

Редакційна колегія:

ЧЕРЕВКО О. В. – доктор економічних наук, професор, ректор Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького;

КОРНОВЕНКО С. В. – доктор історичних наук, професор, проректор з наукової, інноваційної та міжнародної діяльності Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького;

ДЕСЯТОВ Т. М. – доктор педагогічних наук, професор, директор ННІ педагогічної освіти, соціальної роботи і мистецтва Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького;

ПОЛУДЕНЬ Л. І. – кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького;

ГОНЦА Ф. А. – старший викладач кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького.

Тези публікуються в авторській редакції.

Відповідальність за грамотність, автентичність цитат, правильність фактів та посилань несуть автори статей.

Нарешті лабораторія реставрації Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького підійшла до завершення експериментальної реставрації картини народного примітивного мистецтва, але високого мистецтва. Де художник заклав своє, узагальнене бачення української природи та її характерні риси. У реставрованій картині ніби зібрані найцінніші зерна духовності українського народу й самої України. Перед такими картинами західні знаменитості стояли на колінах з глибокою повагою до цього неповторного, наївного мистецтва великого народу.

Світлана Борисова,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дизайну,
ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»,
м. Старобільськ

ВПЛИВ ТРАДИЦІЙНИХ ОБРАЗІВ ЗИМОВИХ СВЯТ НА ФОРМУВАННЯ ЗМІСТУ І ВІЗУАЛЬНОГО РІШЕННЯ ОБ'ЄКТА ДИЗАЙНУ

Ключові слова: традиції, зимові свята, адвент-календар, візуалізація.

Вступ. Обрядово-звичаєва сфера характеризується сукупністю ознак і прикмет, що сформувалися в процесі розвитку певної спільноти в сучасності та історичному минулому. Родинні традиції та звичаї, що виникли і розвиваються у тісному зв'язку із розвитком спільноти, є показником її духовного і фізичного життя. Об'єкти дизайну, завдяки застосуванню візуальної мови, мають значний потенціал для формування нових змістів, вираженого збереження й трансформації сталих образів в процесі художньо-проектної діяльності.

Постановка завдання. Адвент-календар є: традиційною для західної культури формою організації обчислення зворотнього відліку часу до свята Різдва Христового [1]; засобом формування родинної, групової традиції та дозвілєвої діяльності; прикладом реалізації єднання людей засобами візуальної комунікації для створення комфортної емоційної атмосфери; комплектом або аркушевим виданням, об'єктом дизайну, при проектуванні якого використовуються усталені уявлення, що характеризують зимовий період і загалом атмосферу традиційних календарних свят зимового циклу. Зміст адвент-календаря має транслювати споживачеві образи, які в людській свідомості достатньо чітко асоціюються з означеним часовим проміжком.

Результати дослідження та їх обговорення. Сучасні західні адвент-календарі в своєму становленні пройшли шлях від створеного власноруч календаря зворотнього відліку часу з явним релігійним змістом до широкого переліку об'єктів дизайну (видань) зі світським змістом, виконаних професійними дизайнерами, з урахуванням або відмовою від використання традиційних образів Різдва. Особливість адвент-календарів в Україні полягає в тому, що вони, як маловідомий об'єкт дизайну, потрапили відразу на етап комерціалізації. Водночас зазначимо, що при їх проєктування розробники, враховуючи ринкові чинники, намагалися підтримати візуальними засобами і зберегти атмосферу зими й низки свят цього періоду. Одним із чинників впливу стала специфічна цільова аудиторія сучасних українських адвент-календарів (в переважній більшості – це діти дошкільного і молодшого шкільного віку). Отже, при проєктуванні адвент-календарів дизайнери враховують виховний потенціал видання, особливості сприйняття змісту та ілюстрацій дітьми, доцільність підтримки впродовж відносно тривалого періоду піднесеної атмосфери.

Сучасні українські та західні адвент-календарі відрізняються кінцевою датою очікування й, відповідно, початком головних зимових свят. Різдвяні та новорічні свята є важливою частиною духовного життя українців, оскільки акцентують увагу на єдності маленької родини і великої спільноти. Якщо практично всі західні адвент-календарі завершують відлік Різдва, 25 грудня, то для українських аналогів останній день очікування чітко не окреслений. Найчастіше зустрічаємося з очікуванням Нового року, свята святого Миколая, Різдва і взагалі довільним днем в адвент-календарях конструкторах. Проте саме таке розмаїття дозволяє дизайнерам скористатися широким переліком образів, що уособлюють календарні свята, пов'язані з традиційними уявленнями і символами, що можна використати при проєктуванні адвент-календаря.

Свято Нового року, віри в краще майбутнє, до сьогодні зберігає зв'язок з новорічними звичаями. Деякі з них засновані на анімістичному світогляді, на вірі, що вся природа має душу, що все в природі живе, вмє відчувати й розмовляти [2]. В українських адвент-календарях ми часто стикаємося з антропоморфізмом у зображеннях птахів і тварин, свійських і диких, що наділені людськими рисами, емоціями, рухами, діями (півні, миші, кішки, собаки, свинки, ведмеді, білки, їжаки, зайці тощо). Другу групу образів, що часто зустрічаються в ілюстраціях українських адвент-календарів, складають зображення-атрибути зимових свят (подарунки, свічки, ялинки, прикраси, дзвіночки) і загалом пори року (сніговики, санчата, рукавички, сніг, сніжинки, замети).

Велика частина атрибутів зимових свят має прямий зв'язок з традиціями їх святкування і розвагами, новими і давніми. Важливим також є використання зображень персонажів (Дід Мороз, Снігурка, святий Миколай, янголи).

Відзначимо також, що колористичне рішення українських адвент-календарів має багато спільного, що пояснюється єдиною ілюстрованою порою року і вечірнім часом, на який припадає найбільша частина активностей. Для зимового періоду базово характерні білі, зелені, ніжно-блакитні, сірі, сині кольори, які утворюють асоціації з небом, світлом, чистотою, холодом, спокоєм, стабільністю, традиційністю [3]. Акцентні кольори (жовтий як сяюче світло; помаранчевий як відчуття добробуту і активної дії водночас, червоний як символ сили і тепла, яскраво-зелений як символ життя) привертають увагу до деталей, підкреслюють атмосферу свята.

Всі ці традиційні образи втілені в ілюстраціях з урахуванням специфічних особливостей візуалізації інформації, що розробляється для дітей дошкільного і молодшого шкільного віку. Більшість графічних дизайнерів дотримуються позиції, що ілюстрації мають бути контрастними для оптимального фокусування погляду, композиція має бути чіткою, добре продуманою, колір і форма мають складати єдине ціле, а в персонажах діти-споживачі мають впізнавати самих себе або оточуючих.

Висновки. Сучасні українські адвент-календарі за змістом зміщують акцент з початкового завдання виховання християнських чеснот на організацію спільної дозвілленої діяльності в сім'ї або в сталому дитячому колективі. Вибір ілюстрацій обумовлений низкою причин: від можливості створення емоційного впливу, формальної тематики адвент-календаря (зимові свята), кількості днів очікування і необхідних доповнень до основної частини адвент-календаря, що суттєво впливає на обсяг пошуків, до свідомого використання традиційних символів і уявлень, притаманних зимовим календарним святам, та виразних візуальних образів, об'єднаних ідеєю збереження суспільних цінностей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Gajek E. Adventskalender: von den Anfängen bis zur Gegenwart. München : Süddeutscher Verlag, 1989. 136 p.
2. Кожолянко О. Різдво та Новий рік у дослідженнях Юрія Федьковича. Карпати: людина, етнос, цивілізація. 2014. Вип. 5. С. 301–307.
3. Тиховська О. Етнопсихологічне підґрунтя зимового циклу календарної обрядовості Закарпаття. Науковий вісник Ужгородського університету. 2017. Вип. 2 (38). С. 72–77.

ЗМІСТ

Антоненко Альона	
Застосування тривимірної графіки в архітектурі	3
Банах Юлія	
Створення керамічного панно, як засіб об'ємно-просторового мислення учня на уроках образотворчого мистецтва	6
Бачуріна Руслана	
Основи фахової майстерності студентів засобами декоративної композиції	8
Бачуріна Руслана	
Декоративний живопис у творчості сучасних українських художниць .	10
Бірюкова Світлана	
Колективна творчість на уроках композиції у школі мистецтв	13
Бондар Іван	
Реставрація картини народного примітивного мистецтва	17
Борисова Світлана	
Вплив традиційних образів зимових свят на формування змісту і візуального рішення об'єкта дизайну	20
Борисов Вячеслав	
Вплив традицій на формування культури сучасного графічного дизайнера	23
Бринзей Оксана	
Декоративне панно в дизайні інтер'єру	26
Бринзей Оксана, Середа Наталія	
Вплив масової культури на формування поп-арту	28
Василенко Олександр	
Виразність кольору в техніках авторського друку	30
Вдовик Юлія	
Навчально-пізнавальна діяльність учнів під час вивчення стилізації тварин на уроках образотворчого мистецтва	35
Виноградова Марія	
Концептуальні завдання для побудови візуального повідомлення у віртуальній комунікації	37
Вискварка Яна	
Політичний імідж лідера в сучасній рекламі України	39